

Fővárosi Ítéltábla  
5.Pf.21.192/2014/6.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Farkas Imre ügyvéd által képviselt felperes neve **(felperes címe)** felperesnek - az Országos Bírósági Hivatal Jogi Képviseleti Osztály, ügyintéző: osztályvezető által képviselt **Fővárosi Törvényszék (1055 Budapest, Markó u. 27.)** alperes ellen bírósági jogkörben okozott kártérítés iránt indult perében a Székesfehérvári Törvényszék 2014. május 12. napján meghozott 10.P.20.486/2014/5. számú ítélete ellen a felperes részéről 6. és 7. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 184.000 (száznolcvannégyezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2012. szeptember 5. napján kelt .... számú, a **Fővárosi Törvényszék** mint másodfokú bíróság 2013. szeptember 27. napján kelt .... számú határozata folytán jogerőre emelkedett ítéletével **S. I. T.** terhelt bűnösségét megállapította, és kötelezte a felperes, mint magánfél részére 2.300.000 forint és járulékai megfizetésére. A büntetőeljárás során a felperes a 2006. október 9. napján kelt beadványában kérte, hogy a bíróság a felperes korábban bejelentett polgári jogi igényének biztosítására rendelje el a szeghalmi ..... helyrajzi szám alatti, természetben az ... szám alatti lakás ingatlan zár alá vételét a Be. 159. § (1) bekezdése alapján. Kérelmében előadta, hogy az ingatlan a vádlott időközben elhalálozott édesanyjának tulajdonát képezte, aki után az ingatlan tulajdonjogát a vádlott örökölte. A PKKB a .... számú végzésével a felperes zár alá vétel elrendelése iránti indítványát elutasította azzal, hogy miután az ingatlan-nyilvántartás adatai szerint az ingatlan tulajdonosa **G. G.-né O. I.**, ezért a rendelkezésre álló iratok alapján nem állapítható meg, hogy az ingatlan a vádlott tulajdonát képezné, így annak zár alá vételére sincs lehetőség. A felperes fellebbezése folytán a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság a 2007. július 5. napján kelt .... számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte és felhívta az elsőfokú bíróságot a felperes indítványának érdemi elbírálására. A megismételt eljárásban a PKKB a 2008. március 7. napján kelt .... számú végzésével az adós egész vagyonának zár alá vételét rendelte el 2.300.000 forint és járulékai erejéig.

A perbeli ingatlan tulajdonjogát 2007. május 29. napján öröklés címén **B. K.**, a vádlott lánya szerezte meg, aki azt 2007. június 4-én harmadik személy részére értékesítette.

A felperes kérelmére a PKKB 2014. március 7. napján végrehajtási lapot bocsátott ki **S. I. T.** adóssal szemben 2.300.000 forint és járulékai vonatkozásában.

A felperes keresetében bírósági jogkörben okozott kár megtérítése címén a Ptk. 349. § (1) bekezdése, valamint 339. § (1) bekezdésére hivatkozással 2.300.000 forint tőke és járulékai, valamint a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Előadta, hogy a PKKB a zár alá vétel elrendelése iránti kérelmének jogszerűtlenül nem adott helyt, holott a sz-i ingatlan 2006 nyarától 2007. május 29. napjáig az adós tulajdonában állt, miután az ingatlan-nyilvántartásban tulajdonosként feltüntetett **G. G.-né** született **O. I.** törvényes örököse volt. Az alperes mulasztott, amikor hiánypótlási felhívás nélkül utasította el a felperes zár alá vétel elrendelése iránti kérelmét. Amennyiben az alperes a felperes kérelmének helyt adott volna és elrendeli a zár alá vételt, úgy az adósnak a vagyoni jogok feletti rendelkezését felfüggesztette volna és az adós nem utasíthatta volna vissza az örökségét annak érdekében, hogy a felperes felé fennálló tartozásának fedezetét elvonja. Miután az adósnak más vagyona, jövedelme nincs, ezért a vele szemben indult végrehajtás lefoglalható vagyon hiányában várhatóan eredménytelen lesz.

Az alperes kérte a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását. Előadta, hogy az alperes kártérítési felelősséget megalapozó konjunktív feltételek egyikének fennállása sem állapítható meg. A felperes saját előadása szerint maga is csak feltételezi, hogy a végrehajtási eljárás eredménytelenül fog zárulni, a kár tehát még nem következett be, így a felperes keresete idő előtti. Nem állapítható meg az alperes részéről olyan jogellenes magatartás sem, amely a felperes kárához vezetett volna. Nem vitás, hogy az örökhagyó hagyatéka a halálával száll át az örökösekre, azonban az örökös az öröklés megnyílta után az örökséget visszautasíthatja, amely folytán az örökös kiesik az öröklésből. A visszautasítás olyan kiesési ok, amely a hagyaték megnyíltának pillanatában kiváltja a joghatást, így nincs jelentősége annak a felperes által hivatkozott körülménynek, hogy a nyilatkozat megtételéig a törvény erejénél fogva az adóst örökösnek kellett tekinteni. Mindebből következően az adós az örökséget akkor is visszautasíthatta volna, ha a bíróság a felperes kérelmének megfelelően elrendelte volna a perbeli ingatlan zár alá vételét. Az örökséget visszautasító nyilatkozat egyébként sem tekinthető fedezetelvonó ügyletnek, mivel az csak szerződéses viszonyokra vonatkozhat, egyoldalú nyilatkozatra nem. A felperes keresete annak összezszerűsége tekintetében is pontatlan, mivel a kereseti kérelem a jogalap fennállása esetén is csak a perbeli ingatlan értéke erejéig lehetne alapos, nem pedig a felperes javára megítélt polgári jogi igény erejéig.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felperest a perköltség viselésére. Az elsőfokú bíróság indokolásában a kártérítési felelősség konjunktív feltételei közül mindenekelőtt az alperesi magatartás jogellenességét vizsgálta. Megállapította, hogy a PKKB-nak mint elsőfokú bíróságnak a felperes kérelmét elutasító végzését a másodfokon eljáró **Fővárosi Törvényszék** hatályon kívül helyezte, azonban ez önmagában nem elegendő a jogellenesség megállapításához. A bírói gyakorlat szerint a jogellenesség és a felróható magatartás megállapításához nyilvánvaló és kirívó jogsértés szükséges. A bírósági döntés jogellenessége nem állapítható meg csupán azon az alapon, hogy a döntést a jogorvoslati eljárásban megváltoztatták vagy hatályon kívül helyezték. Az elsőfokú bíróság döntése nem tekinthető kirívóan súlyos jogalkalmazási hibának tekintettel arra, hogy a Be. 159. § (2) bekezdése lehetővé teszi az egyes vagyontárgyak zár alá vételének elrendelését is. Az eljáró bíróság ezt a lehetőséget vizsgálta, és a megszerzett tulajdoni lap alapján jutott arra az álláspontra, hogy a felperesi indítvány nem megalapozott. Önmagában az a körülmény, hogy döntése utóbb tévesnek bizonyult, a döntés jogellenességét nem alapozza meg. Megállapította továbbá, hogy a keresetlevél benyújtásának időpontjában a felperes által kezdeményezett végrehajtást a bíróság még nem rendelte el. Az eljárás alatt ugyan sor került a végrehajtási lap kibocsátására, azonban a bírósági végrehajtó előtt folyamatban lévő végrehajtási eljárás eredménye nem ismert, ezért azt sem lehet megállapítani,

hogy a felperesnek keletkezett-e kára és az milyen összegű, tehát a felperes követelése idő előtti. Nem áll fenn a kártérítési felelősség megállapításához szükséges okozati összefüggés sem. A felperes tévesen hivatkozott arra, hogy amennyiben a PKKB a perbeli ingatlanra zár alá vételt elrendeli, az adós nem élhetett volna az örökség visszautasításának jogával. A Ptk. 674. § (1) bekezdése, illetve 675. § (1) bekezdése alapján az örökös a törvény erejénél fogva ipso iure szerzi meg az örökséget az örökhagyó halálát követően. Ez a szerzés azonban ideiglenes hatályú, a törvény erejénél fogva átszállt hagyatéknak örököse ugyanis a visszautasítás folytán az örökös minőségét elveszti. Az örökség visszautasítására csak az öröklés megnyílt, vagyis az örökhagyó halála után kerülhet sor. Az örökség visszautasítása egyoldalú jognyilatkozat, amelynek az a jogkövetkezménye, hogy a visszautasító örökös az öröklésből kiesik. A Be. 159. § (1) bekezdése értelmében a zár alá vétel a vagyontárgy feletti rendelkezési jogot függeszti fel. Mindebből következően az adós vagyonának zár alá vétele nem zárja ki azt, hogy az örökös az örökség visszautasításának jogával élhessen. A zár alá vétel nem terjed ki arra, hogy az örökösnek a Ptk. 674. §-ában biztosított visszautasítási jogát kizárja. A zár alá vétel azokra a vagyontárgyakra terjedhet ki, amelyekre az adósnak rendelkezési joga áll fenn. Az örökös rendelkezési joga akkor terjed ki az öröklés folytán megszerzett vagyontárgyakra, amennyiben visszautasítási jogával nem élt, vagy arról kifejezetten, vagy hallgatólagos módon lemondott. A perbeli esetben az adós az örökséget visszautasította, amelyből következően az ingatlan nem is került rendelkezése alá, ezért arra a zár alá vétel elrendelése esetén sem vonatkozhatott volna. Téves a felperesi hivatkozás az örökség visszautasításával kapcsolatos fedezetelvonó jellegre. A Ptk. 203. §-ában írt rendelkezések csak szerződéses jogviszonyokban alkalmazhatóak. Az örökség visszautasítása egyoldalú jognyilatkozat, ezért arra a szerződéses jogviszonyokra irányadó szabályok nem vonatkoznak.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereseti kérelmének helyt adó döntés meghozatalát. Előadta, hogy a PKKB mulasztását a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság megállapította, amely szerint nemcsak az ingatlanra, hanem a vádlott teljes vagyonára kellett volna zárlatot elrendelni. Ebből következően a PKKB elmulasztotta felkutatni a vádlott vagyonát, amely kirívó jogsértésnek minősül, és megalapozza az alperes kártérítési felelősségét. Az adós örökség visszautasító nyilatkozata fedezetelvonást eredményezett, amely nemcsak szerződések, hanem egyoldalú jognyilatkozatok esetében is megállapítható. Amennyiben a bíróság a zár alá vételt az ingatlanra elrendelte volna és azt a tulajdoni lapra feljegyezték volna, az mindenfajta rendelkezési jogot felfüggesztett volna a tulajdonos részéről.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását érdemben helyes indokai alapján. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, annak alapján okszerű és a jogszabályoknak megfelelő döntéssel utasította el a felperes keresetét a Ptk. 349. § és 339. § (1) bekezdésében írt feltételek hiányában.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelemben vizsgálta felül, mert annak első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdés].

A felperes fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéltábla az érdemi döntésével is egyetértett, annak jogi indokait - a fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel - az alábbiak szerint egészíti ki.

A felperes kártérítési kereseti kérelmét a zár alá vételi kérelmet elbíráló, utóbb hatályon kívül helyezett elsőfokú bírósági határozatra tekintettel terjesztette elő.

A felperes keresetében bírósági jogkörben okozott kárának megtérítésére kérte kötelezni az alperest. A kereset elbírálása során tehát a Ptk. 349. § (3) bekezdése folytán a 349. § (1) bekezdését és 339. § (1) bekezdését együtt kellett alkalmazni. A Ptk. 349. § (1) bekezdése szerinti kárfelelősség speciális feltétele a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségek igénybevétele. A felperes keresete e feltételnek megfelelt, hiszen a lehetséges jogorvoslatot igénybe vette, mivel azonban az adós időközben visszautasította az örökséget, a fellebbezés nem volt alkalmas a kár elhárítására. A Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján a kártérítés konjunktív feltételeit, azaz az alperes jogellenes magatartását, a kár bekövetkeztét, illetve az e kettő közötti okozati összefüggés fennállását a felperesnek kellett bizonyítania. E feltételek bizonyítottsága esetén az alperes a felróhatóság hiányának bizonyításával menthette magát a felelősség alól.

Az ítéletábra rámutat, hogy az elsőfokú bíróság által a jogellenesség és a felróhatóság körében értékelte jogalkalmazási hibák csak a felróhatóság körében értékelendők. A perben az alperesi felróhatóság vizsgálata ugyanakkor szükségtelen bizonyult, mivel a kárfelelősséget az okozati összefüggés hiánya önmagában kizárta. A zár alá vétel tárgyában született másodfokú határozat alapján nem volt helye az ingatlan önálló zár alá vételének, hiszen az ingatlan-nyilvántartásban nem az adós szerepelt tulajdonosként. Ha az egész adósi vagyon zár alá vételéről már az első elsőfokú határozat rendelkezett volna, az adós akkor is visszautasíthatta volna az örökséget a Ptk. 674. § (1) bekezdése alapján.

A Be. 159. § (1) bekezdése alapján ugyanis a zár alá vétel a zár alá vett vagyontárgyak és vagyoni jogok feletti rendelkezési jogot függeszti fel. A rendelkezési jog tartalma a Ptk. 112. § (1) bekezdése szerint magában foglalja a dolog átruházását és megterhelését, az örökségről való lemondás azonban nem minősül sem átruházásnak, sem megterhelésnek. Az örökséget visszautasító nyilatkozat jogi következménye az, hogy a visszautasító az öröklésből kiesik, örökrésze a törvény erejénél fogva a helyébe lépett örökös válik jogosulttá. A visszautasítás - főszabály szerint - nem meghatározott dologra, hanem az egész örökségre vonatkozik. Mindebből következik, hogy a zárlat elrendelése nem akadályozta volna meg az adóst az örökség visszautasításában. Nem áll fenn tehát az okozati összefüggés a jogszerűtlen elsőfokú bírósági végzés és a felperes által hivatkozott kár között.

Megjegyzi az ítéletábra, hogy a perben a felperesnek az örökséget visszautasító nyilatkozat fedezetelvonó jellegére irányuló hivatkozását nem lehetett értékelni, mivel ezt csak a fedezetelvonással érintett személyi körben lehetne vizsgálni, nem pedig a bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti perben. Az okozati összefüggés hiányában annak sincs jelentősége, hogy a felperes a követelése végrehajtási eljárásban való behajthatatlanságát igazolta.

Az ítéletábra a kifejtettekre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel köteles a feljegyzett fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján megfizetni.

Budapest, 2015. február 5.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.  
a tanács elnöke

Dr. Benedek Szabolcs s.k.  
előadó bíró

Dr. Magosi Szilvia s.k.  
bíró

A kiadmány hiteléül: